

Wytwarzanie tkanin było jednym z głównych zajęć gospodarczych dawnych społeczności w pradziejach. Obok pozyskiwania pożywienia i budowania schronienia, włókiennictwo należało do jednych z podstawowych strategii przetrwania. Już w okresie neolitu nasi przodkowie opracowali narzędzia i techniki włókiennicze, które następnie z powodzeniem stosowali przy tworzeniu tkanin przez tysiące lat. Niestety organiczny charakter zabytków tekstylnych powoduje, że tego typu znaleziska są rzadkością. Zdecydowanie częściej zachowały się same narzędzia, jak gliniane przęśliki służące do obciążania wrzecion przy przędzeniu nici czy też igły służące m.in. do zszywania materiałów.

Celem prezentowanego projektu jest kompleksowa analiza narzędzi włókienniczych odkrytych w pochówkach z okresu wpływów rzymskich na cmentarzyskach w Lubowidzu, Czarnówku i Wilkowie, pow. łębski. Pozwoli to na uchwycenie korelacji między zdeponowanymi w grobach narzędziami włókienniczymi i odkrytymi tam pozostałościami tekstylnymi (m.in. zależność między średnicą przędzy użytej w tkaninie a wagą przęślika), a także na określenie zaawansowania wytwórczości włókienniczej oraz poziomu jej organizacji. Niemniej istotnym elementem projektu jest rekonstrukcja tkaniny wykonanej w oparciu o tkaniny archeologiczne, która pozwoli na „dotknięcie” i wyobrażenie o tym, jak mogły wyglądać tkaniny, zanim złożono je do grobów razem ze zmarłymi przedstawicielami ludności kultury wielbarskiej.

Planowane jest także wykonanie szczegółowych analiz, które mogą przynieść odpowiedź na pytanie, czy odkryte w grobach tekstylia były produktami miejscowymi, czy też importami z odległych terenów, np. ze Skandynawii czy z obszarów Cesarstwa Rzymskiego. Badania włókien skaningowym mikroskopem elektronowym (SEM) pozwolą określić, jakiej jakości wełny użyto w zachowanych tkaninach, co pośrednio może wskazywać na zaawansowane metody obróbki włókien oraz na specyfikę hodowli owiec pod kątem uzyskania wysokojakościowego runa. Analizy izotopów węgla (^{13}C), azotu (^{15}N) i strontu ($^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$) będą przeprowadzane dla tkanin z okresu wpływów rzymskich odkrytych na ziemiach polskich, po raz pierwszy. Identyfikacja barwników metodą UPLC-PDA jest pomocna w określeniu roślin, jakich użyto do barwienia tkanin, co wskazywać może także na rozległe kontakty i zaawansowaną technologię.

Innowacyjność prezentowanego projektu polega na spojrzeniu na gospodarkę włókienniczą, jako na jedną całość, w skład której wchodzi zarówno same tekstylia, jak i narzędzia służące do ich produkcji oraz na zastosowaniu najnowocześniejszych analiz i metod badawczych, które od kilkunastu lat z powodzeniem stosowane są w innych ośrodkach europejskich. Dotychczasowe badania nad włókiennictwem okresu wpływów rzymskich koncentrowały się głównie na samych tkaninach i na ich analizie technologicznej (opisującej m.in. splot, gęstość nici na 1 cm, kierunek skrętu). W ostatnim dziesięcioleciu znacznie rozwinęły się techniki analiz chemicznych, które teraz mogą wyznaczyć nowe trendy w badaniach tkanin archeologicznych w Polsce. Natomiast dzięki archeologii eksperymentalnej pozyskane zostaną dodatkowe dane, które pozwolą na oznaczenie praco- i czasochłonności przędzenia i tkania.

Podsumowując, innowacyjne metody badawcze zastosowane w projekcie przedstawią gospodarkę włókienniczą kultury wielbarskiej w nowym świetle oraz pozwolą na określenie statusu osób, które zajmowały się tą wytwórczością. Zachowane w grobach kultury wielbarskiej zarówno narzędzia, jak i resztki tkanin, dają nam wyjątkową okazję do przeprowadzenia szeroko zakrojonych, interdyscyplinarnych badań nad wytwarzaniem tekstyliów oraz miejscem rzemieślników w strukturze społeczności kultury wielbarskiej.